

Ni ser allt och alla

Ni ser, hör, känner och gör, ni är toppen!

**Pedagogens roll i hälsofrämjande och
förebyggande arbete på familjecentraler**

**FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE**

Christine Lennartson, Anna-Maria Troedsson, Susanne Ekman
och Föreningen För Familjecentralers Främjande (FFFF). Maj 2015.

Innehåll

Förord	3
Syfte	3
Familjecentralen	4
En etablerad hälsofrämjande arena för föräldrar	4
Barnkonventionen	4
Målsättning	5
Målgrupp	5
Teamarbete	6
Öppna förskolan	6
Miljön	7
Verksamhetens grundstenar	8
Pedagog på familjecentral	9
Pedagogens uppdrag och förutsättningar	10
Förhållningssätt	10
Föräldrafokuserat arbete – föräldrastöd	10
Utmaningar i yrkesrollen	11
Referenser	12

Förord

Initiativet till denna rapport har sin bakgrund i en motion till FFFF:s årsmöte 2008 om socionomens uppdrag i socialtjänstens tidigt förebyggande verksamhet på landets familjecentraler som mynnat ut i en färdig rapport "Oj så bra att ni finns!" Socionomens roll i hälsofrämjande och förebyggande arbete på familjecentraler. Den här rapporten är nästa led i arbetet med att dokumentera alla yrkesprofessioner på en familjecentral.

Arbetet med rapporten har bedrivits i arbetsgrupper, under seminariedagar och på studiedagar för ett förtydligande av uppdrag med stöd av befintlig forskning. I rapporten används pedagog som övergripande yrkesbeteckning för den befattning som personalen på öppna förskolan har. Förskolläraexamen är den vanligast förekommande för dessa tjänster, men även andra utbildningar förekommer.

Den här rapporten har sammanställts av Föreningen För Familjecentralers Främjande (FFFF). Nationella myndigheter i Sverige har i jämförelse med till exempel Norge inte uppdraget att organisera det hälsofrämjande arbetet i ett tvärfackligt samarbete på familjecentraler. På ideell basis är föreningen den nationella enhet som utgör ett stöd för landets familjecentraler.

Syfte

Syftet är dels att på folkhälsovetenskaplig grund stimulera utvecklingen av det tvärprofessionella samarbetet på familjecentraler för att främja barns hälsa och utveckla arbetsformer som stärker föräldrarnas kompetens, delaktighet och inflytande. Dels för att lyfta fram pedagogens unika mångfasetterade roll och kompetens på en familjecentral.

Föreliggande rapport syftar till att förtydliga pedagogens roll på familjecentralen och är ett efterlängtat verktyg för professionen. Vidare avser den att lyfta det som är unikt med att arbeta som pedagog på öppna förskolan i en familjecentral i jämförelse med ett mer traditionellt arbete som pedagog i en barngrupp på förskola.

Målgrupper är politiker och tjänstemän på olika nivåer nationellt, i kommuner och regioner/landsting. Dokumentet kan även användas som verktyg och gemensam arbetsbeskrivning för pedagoger som arbetar vid Familjecentraler.

Följande personer har olika sätt bidragit till rapporten: Maria Norrman-Erixson, Uppsala kommun Vård & Bildning, Agneta Söström-Bylund, Härnösand, Marianne Prozell, Falun, Christine Lennartson, Ängelholm, Susanne Ekman, Falkenberg, Anna-Maria Troedsson, Bjuv, Ann Johansson, Strömstad, Marita Davidsson, Utvecklingsstrateg, Jönköpings kommun samt Marie Hjalmarö, Jönköping och Petra Seiger, Skellefteå, styrelseledamöter i FFFF.

Familjecentralen

Familjecentralen är en mötesplats där föräldrar och barn kan träffas och utbyta erfarenheter, där det finns kompetens i nära samverkan som är lättillgänglig och snabbt går att nå. Ett "föräldrarum" där barns bästa står i centrum. En plats för alla oberoende av ekonomiska förutsättningar, kulturtillhörighet, etnicitet, familjestrukturer osv. En plats som är otvungen, som är på föräldrars och barnens villkor.

Enligt socialstyrelsen är en familjecentral: samordnade och samlokaliserade enheter för mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete.

Familjecentralen utvecklar det som är unikt för svensk mödra- och barnhälsovård, nämligen att ge service som är generell, frivillig och kostnadsfri. Verksamheten är hälsofrämjande och tidigt förebyggande. Den öppna förskolan gör att familjecentralen blir en mötesplats för föräldrar och barn samtidigt som familjecentralen också är en plats där olika yrkesgrupper möts och samarbetar (Socialmedicinsk tidskrift 2/2011).

På en familjecentral är det kommun och landsting som samordnar sina resurser. Landsting/region och kommun ska samarbeta i frågor som rör barn, enligt direktiv från regeringen där familjecentralen utgör ett exempel på denna samverkan.

Familjecentralen – en etablerad hälsofrämjande arena för föräldrar

2009 antog regeringen en Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd - En vinst för alla (SOU 2008:131) där målsättningen är att via föräldrar främja hälsa och positiv utveckling. Strategin är tänkt att stimulera många olika aktörer på flera arenor, att hitta hållbara modeller för samverkan kring stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap. Familjecentralen är ett exempel på både en samverkansform och en hälsofrämjande arena för föräldrar och deras barn som regeringen är mycket positiv till.

Familjecentralens arbete överensstämmer också väl med regeringens definition av föräldrastöd:

"En aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk" (Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla, SOU 2008:131)

Barnkonventionen

Barnkonventionen är vägledande för allt arbete på familjecentralen, den är en del av allt som pågår och inte en fristående aktivitet. Det huvudsakliga målet är att stimulera utveckling och hälsa för barn och föräldrar samt att stödja och stärka föräldrars omsorgsförmåga. Att veta om och beakta barns rättigheter är en stor utmaning för vuxenvärlden oavsett om man är förälder eller arbetar på en familjecentral.

Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra barnet eller barnen. Att anamma ett barnperspektiv handlar om attityder, kunskap och arbetssätt.

I verksamheten på familjecentralen pågår ett aktivt arbete med barnkonventionen (art.42).

- ▶ **Generellt tidigt stöd** – Vi samråder och konsulterar varandra för att tidigt upptäcka familjer med behov av extra stöd (art. 6, 19, 24 & 42).
- ▶ **Gruppdynamik i den öppna förskolan** – Öppna förskolan erbjuder ett gott samtalsklimat där alla föräldrar kan delta utifrån sina förutsättningar (art. 5, 6, 18).
- ▶ **Bekräftelse av personal** – Varje förälder får bekräftelse i sin föräldraroll av personalen (art. 5 & 18).
- ▶ **Föräldrar som resurs för varandra** – personalen skapar förutsättningar för att föräldrar ska se varandra (art. 5 & 18).
- ▶ **Anknytning generellt** – Personalen arbetar metodiskt för att främja föräldra-/barn relationen (art. 5 & 18).

- ▶ **Anknytning riktad** – Personalen arbetar metodiskt för att upptäcka och ge extra stöd till föräldrar som har svårigheter med anknytning till barnet (art. 5, 6, 18 & 19).
- ▶ **Öppna förskolan** – på familjecentralen stödjer vi föräldrar att våga kliva "över tröskeln" (art. 5 & 18).
- ▶ **Barn- och föräldraskap** – Vi fångar upp föräldrars behov av att lära sig om barn och föräldraskap (art. 5 & 18).
- ▶ **Samspel med barn** – Vi väljer aktiviteter för att stärka föräldrars samspel med barnets bästa i fokus (art. 5, 6 & 18).
- ▶ **Kulturellt utbyte** – Vi utvecklar möjligheter för kulturellt utbyte mellan sociala och etniska grupper (art. 30 & 31).
- ▶ **Deltagande** – verksamheten utformas så att alla föräldrar ska kunna delta (art. 2).
- ▶ **Rätt till lek, vila, fritid och kultur** – öppna förskolan erbjuder en rolig och stimulerande verksamhet för barnen och tar tillvara deras nyfikenhet, företagsamhet och lust att lära (art. 29).

Barnets rätt till utveckling kräver en helhetssyn, att se hela barnet och dess livssituation. Helhetssyn kräver samarbete över organisations-, förvaltnings- och verksamhetsgränser (art.6).

(Susann Swärd, Rättighetsfokus)

Målsättning

Målet för verksamheten är att utifrån hela familjens livssituation främja en god hälsa hos barn och föräldrar genom att:

- ▶ finnas tillgänglig som nära mötesplats
- ▶ stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar
- ▶ skapa arbetsformer där föräldrar och barn är delaktiga
- ▶ erbjuda lättillgängligt stöd
- ▶ vara ett kunskaps- och informationscentrum
- ▶ utveckla god service

Målgruppen

Målgruppen är barnfamiljer, både individ och grupp. Familjecentralen är en av många arenor i folkhälsoarbetet. För att stärka hälsa och välbefinnande är generella insatser riktade mot alla barn och föräldrar viktiga. Ur ett befolkningsperspektiv har detta också visat sig ge bäst resultat. Utmaningen vid generella insatser är att nå alla barn och föräldrar. Gör man det ökar också förutsättningen att identifiera de barn och föräldrar som av någon anledning behöver ett extra stöd.

”Alla familjer behöver stöd, men alla familjer behöver olika stöd!”

Familjecentralen är en arena för föräldrar och små barn i en stödjande miljö. Verksamheten ska bidra till att utveckla goda relationer mellan föräldrar och barn. Genom samlokalisering och samarbete ökar förutsättningarna för att fler föräldrar får del av den föräldrastöd som olika aktörer erbjuder.

Teamarbete

Öppna förskolan bör vara en resurs för barnfamiljerna i närsamhället/bostadsområdet och bidra till att det sociala nätverket kring barn och föräldrar stärks. Verksamheten bör samverka med till exempel barnhälsovården, mödrahälsovården och socialtjänsten för att bidra till att föräldrars behov av hälsofrämjande insatser, social service, information och stöd tillgodoses. Öppna förskola bör vid behov samverka med övrig förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och/eller skolan för att underlätta barnens övergång från den öppna förskolan till dessa verksamheter. Syftet med samverkan bör vara att barnen ska uppleva kontinuitet och sammanhang i tillvaron. (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

Vi arbetar utifrån en helhetssyn

- ▶ Flera kompetenser i samma ärende
- ▶ Vi möter och observerar barn och föräldrar i olika sammanhang

Vi utvecklas tillsammans

- ▶ Gemensamma utbildningar och diskussioner ger oss ett gemensamt förhållningssätt
- ▶ Delger varandra kunskaper
- ▶ Lågtröskelverksamhet
- ▶ Vi agerar samstämt kring barn som far illa inkl. anmälan till socialtjänsten

Samarbetet på familjecentralen bedrivs vanligtvis i team. Team är en samarbetsform för grupper av välutbildade professionella. Förväntningarna på ett team är att de ska klara jobbet bättre än om de olika yrkesgrupperna arbetade var för sig. Man talar ofta om synergieffekter. Synergi är ett ord för mervärde och det används som ett argument för teamarbete där samarbetsprocessen ska leda till samverkansvinster (Föräldrastöd och samverkan, Vibeke Bing, 2005). Med tanke på att det på familjecentralen finns yrkesgrupper med flera olika huvudmän kan man säga att samarbetet på familjecentralen bedrivs av ett gränsöverskridande team (Team i vård, behandling och omsorg, Johan Berlin, Eric Carlström och Håkan Sandberg, 2009).

Det är viktigt att få en gemensam grund/metod för all personal på en familjecentral samt att alla bör ha en professionell handledning (Pedagog i familjecentral/öppen förskola 2011-02-07). Teamets tillkomst ger möjlighet till fördjupning och kvalitetshöjning inom professionen.

Öppna förskolan

"I den öppna förskolan ges många tillfällen att levandegöra ett demokratiskt förhållningssätt, till exempel i situationer som rör hänsyn till andra människor, alla människors lika värde samt ansvar och inflytande. Verksamheten i den öppna förskolan bygger på besökarnas aktiva medverkan" (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

Öppna förskolan, familjecentralens öppna verksamhet, är den del av familjecentralen, som föräldrar med barn besöker för att lära känna andra barn och vuxna, skapa nya kontakter, få råd och stöd samt delta i olika aktiviteter. Öppen förskola är en unik förskoleform på det sättet att barnen är där tillsammans med föräldrarna, det kostar inget och ingen förhandsanmälan krävs. Som besökare väljer man själv när man vill komma och gå.

Ur Allmänna råd, Skolverket:

- ▶ Den öppna förskolan erbjuder barn en pedagogisk gruppverksamhet samtidigt som den kan ge föräldrar stöd i föräldrarollen.
- ▶ Verksamheten bygger på en helhetssyn på barns utveckling och lärande och utgår ifrån att det finns ett samband mellan barnets fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling.

"Det är öppna förskolan som har huvudrollen på familjecentralen. Den gör att familjecentralen lever, luktar och låter. Öppna förskolan är familjecentralens bultande hjärta" (Föräldrastöd och samverkan, Vibeke Bing, 2005).

Den öppna förskolan inom familjecentralen fungerar som samlingspunkt och är navet i verksamheten. Den gemensamma arena eller som många kallar det, hjärtat i verksamheten inbjuder till goda möten människor emellan för både stora och små. Öppna förskolan är en friskfaktor och en kanal ut i samhället och samtidigt en dörr in till olika stödinsatser.

På öppna förskolan sjuder det av liv och rörelse, där barn och föräldrar tillsammans är i centrum. Verksamhetsidén är att samtidigt som barn och föräldrar får en träffpunkt så kan de ta del av varierande förebyggande och stödjande aktiviteter. Genom samverkan ökar förmågan att upptäcka och tillgodose de behov som finns bland barnfamiljerna. Förutsättningarna för ett tidigt förebyggande arbete blir optimala.

Den öppna förskolan är viktig för integrationen, där kan många nyinflyttade oavsett bakgrund få en möjlighet att träffa andra småbarnsfamiljer och personal. Här kan alla vara med i verksamheten oavsett språk, känna gemenskap och samhörighet samt knyta kontakter. Det som förenar besökarna är just föräldraskapet.

"Öppna förskolan når olika socioekonomiska grupper och har en potential att genom sitt hälsofrämjande och förebyggande arbete bidra till att utjämna hälsoklyftor bland barnfamiljer" (Familjecentral som föräldrastöd, Socialmedicinsk tidskrift, 2011).

Den öppna förskolan erbjuder barn en pedagogisk gruppverksamhet samtidigt som den kan ge föräldrar stöd i föräldrarollen. Här sker lärande möten i en trygg miljö, där lek, skapande, sång och samtal blandas. På öppna förskolan sker en naturlig inläring, både av språklig och av social karaktär. Här har alla rätt att "bara vara" utan krav på prestation och resultat.

Verksamheten på öppna förskolan utvecklas tillsammans med besökarna, genom att skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.

Den öppna förskolan är en del av kommunens uppsökande och förebyggande arbete för barn i behov av särskilt stöd.

"Regeringen anser att en väg till utvecklat föräldrastöd kan gå genom den öppna förskolan. Den utgör en viktig resurs i arbetet med att utveckla ett föräldrastöd som erbjuds alla föräldrar" (Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla, SOU 2008:131).

Miljön

Ur Lpfö98:

- *Den pedagogiska verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande.*

För att lokalerna i den öppna förskolan skall kunna underlätta och stödja det pedagogiska arbetet bör de vara stimulerande och inbjudande för både barn och vuxna besökare. Lokalerna bör vara utformade och utrustade så att det går att bedriva en varierad verksamhet anpassad till besökarnas behov och intressen. Det bör finnas ett större rum för rörelselek och gemensamma aktiviteter och mer avskilda utrymmen för exempelvis samtal eller sagoläsning. Det bör finnas möjlighet för barn i olika åldrar att leka och att skapa. För de minsta barnen behövs skötrum. Ett kök eller kokvrå kan också behövas, så att föräldrarna, barn och personal kan laga enklare måltider och äta tillsammans.

Besökarna bör ha möjlighet att påverka utformningen och användningen av lokalerna. Den öppna förskolan bör ha tillgång till lämplig och stimulerande utemiljö som erbjuder tillfällen till lek. Kommunen bör kontinuerligt bevaka att miljöfaktorer som luft-, ljus-, ljudförhållanden och material är sådana att lokalerna är ändamålsenliga utifrån den öppna förskolans behov. Även barnsäkerheten i lokaler och utemiljö bör ses över kontinuerligt (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

Vi presenterar en pedagogiskt stimulerande miljö med ett brett utbud. Vi kan erbjuda saker i stunden som passar just för barnet. Pedagogens roll är att göra sin arbetsplats till en välkomnande mötesplats. Möblera pedagogiskt, duka fram för aktiviteter. Arbetet är svårt att genomföra som ensam pedagog, man behöver vara minst två, det är svårt att erbjuda djupa kontakter när man är ensam (Pedagog i familjecentral/öppen förskola 2011-02-07).

Små barn behöver en trygg, inbjudande och barnsäker miljö som samtidigt erbjuder rika möjligheter till upptäckter och intryck. Öppna förskolan kan ofta erbjuda en rikare miljö än hemmet för denna utforskning av livet. Det finns fler saker att prova på som man av resursbrist kanske inte kan ha i hemmet. Dessutom finns det många andra barn som man kan ta efter och lära av. Och de många vuxna där, föräldrar och personal, kan också vara förebilder. (Öppna förskolan Elefanten – en skola för hela familjen, Solveig G Hägglund, 2012).

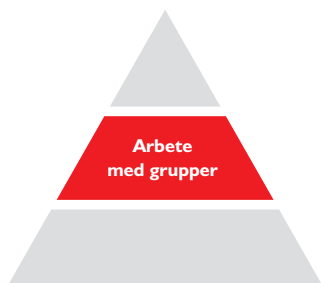
På en öppen förskola på en familjecentral är det viktigt att miljön också är flexibel och kan passa både barn och vuxna. Att man kan ställa om från "barnmiljö" och också få en fungerande och trevlig "vuxenmiljö" till föräldragrupper mm. Viktigt att tänka på att det också finns vackra saker för vuxna att vila ögonen på som erbjuder nyfikenhet eller avkoppling.

Verksamhetens grundstenar

Gemensamt för alla öppna förskolor

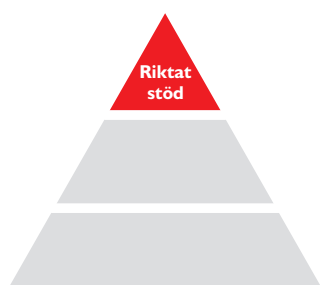
Nätverkskapande mötesplats, värdegrund, pedagogisk verksamhet, allmän öppettid, familjestödande, skapande, babyöppet, positivt bemötande, matematik, obundet (politiskt, religiöst), bekräftelse barn/vuxna, sång/rörelse, komplement till förskola, pedagogiska samtal, språk, bokens betydelse, pedagogisk miljö, föräldrainflytande, kost och hälsa, pedagogiskt förhållningssätt, barninflytande, tobak, alkohol, drogförebyggande, ambassadör för kommunen, anmälningsplikt, samhällsinfo, service, mm.

Verksamhet möjlig i Familjecentral

– samarbete med MVC, BVC och socialtjänst

Gemensamma föräldragrupper, föreläsningar, tematräffar, första hjälpen, tandhälsan, budget/konsumentrådgivning, kvällsgrupper, mat-grupper, träffar i grupp med BVC (t.ex. 3årsträff), öppna mottagningar på gemensam tid, biblioteksverksamhet gemensamt förhållningssätt, gemensamma mötesformer, samverkande, samlokalisering, samtidighet, mm.

Verksamhet utifrån behov i närområdet och möjligt tack vare samarbete i familjecentral

Adoptivfamiljer, invandrargrupper, pappaverksamhet, unga föräldrar, unga gravida eller andra riktade grupper.

Pedagog på familjecentral

– Att vara pedagog för barn och vuxna

Pedagogen har till uppgift att arbeta med både barn, föräldrar och relationen mellan dem samt visa på ett pedagogiskt förhållningssätt.

Att se och bekräfta relationen mellan förälder och barn skapar möjligheter för pedagogen att visa på barnens behov. Genom att vara en modell för föräldrar i hur man tar till vara på barns lek, nyfikenhet och lust att lära medverkar pedagogen till en ökad kunskap om barns utveckling. Pedagogen får arbeta med att hitta en struktur i en verksamhet med lösa former som riktar sig till både barn och föräldrar. Där lek och samtal är viktiga ingredienser och som varvas med mer förskolepedagogiska traditioner som t.ex. sångsamling, sagostund och skapande.

Pedagogens fokus är att gynna ett positivt föräldraskapande genom att möta varje individ, främja dialog i en tillåtande och trygg atmosfär, stärkande av föräldra-barn relationer, samt stärkande av föräldrars handlingsberedskap (Familjecentral som föräldrastöd, Socialmedicinsk tidskrift 2/2011).

Förhållningssätt

En vardag på öppna förskolan består av relationer och aktiviteter, barn och föräldrar möts och gör saker tillsammans. Mitt i detta arbetar pedagogen med ett bemötande som ska få många att trivas. Pedagogens förmåga att möta och introducera alla, små som stora, är kanske den viktigaste delen av hela uppdraget. För många besökare blir pedagogen den som möter och hälsar välkommen till Familjecentralen.

"Den öppna förskolans syfte är att i nära samarbete med de vuxna besökarna erbjuda barn en god pedagogisk gruppsamverksamhet samtidigt som de vuxna besökarna ges möjlighet till kontakt och gemenskap. Verksamheten riktar sig i första hand till barnen och skall enligt skollagen utgå från deras behov, men hänsyn bör även tas till de vuxna besökarnas behov och intressen" (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

En del av det pedagogiska arbetet innebär att stödja och stärka föräldrarna i föräldrarollen. Pedagogen stödjer och uppmuntrar föräldrarna och är öppen för att alla, oavsett hur stabila de är i sin föräldraroll, kan behöva prata om sin situation. Föräldrarna ska uppmuntras att ta egna initiativ och barnen måste få inflytande. Pedagogen bör hitta arbetsformer där besökarna kan vara med och diskutera öppna förskolans innehåll. Den öppna förskolan får utformas utifrån de behov som finns på orten eller bostadsområdet. Det innebär att innehållet i verksamheten varierar från plats till plats. Vilka familjer som kommer till öppna förskolan är svårt att definiera och att förutse. Besökarna behöver inte ha ett särskilt skäl för att komma och varje dag är en ny erfarenhet. Pedagogens planering bör vara flexibel och anpassas efter gruppen och sammanhanget som råder.

Föräldrafokuserat arbete – Föräldrastöd

Pedagogen på öppna förskolan är en av många viktiga aktörer på lokal nivå som kan göra en hel del – med begränsande insatser och till förhållandevis låga kostnader i sin föräldrastödjande roll. Pedagogens kunskaper och erfarenheter kring vilka skyddsfaktorer som är viktiga för barn och föräldrar är en viktig del i det föräldrastödjande arbetet. I första hand är det föräldrarnas och barnens behov som ska styra innehållet i det stöd som erbjuds (Föräldrar spelar roll, Statens folkhälsoinstitut, 2013).

Personalen bör stödja och uppmuntra föräldrarna i deras roll som föräldrar. Verksamheten kan medverka till ökad medvetenhet hos föräldrarna om barns utveckling och behov och kan även sprida kännedom om och förmedla kontakt med sociala, medicinska och andra verksamheter i kommunen (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

En viktig del i pedagogens arbete är att förmedla ett pedagogiskt förhållningssätt till föräldrarna som bygger på kunskap om barns utveckling och lärande. Det kan ske genom bl.a. samtal och diskussioner men också genom hur pedagogerna agerar i olika situationer, att vara en positiv förebild.

En del av det pedagogiska arbetet med de allra yngsta barnen inriktas med att stödja och stärka föräldrarna i föräldrarollen (Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola, Skolverket, 2000:1).

Pedagogens uppdrag och förutsättningar

Att arbeta som pedagog på en familjecentral innebär en mångfald av arbetsuppgifter. Det som behövs för att vara en bra pedagog, vilka utmaningar som finns i pedagogrollen och vad det finns för förutsättningar i tjänst ser väldigt olika ut i hela landet.

Som pedagog på familjecentralen måste man kunna hålla många bollar i luften samt ha en erfarenhetsbank att plocka ur. Vidare måste man förstå sin vikt i periferin, vara uppdaterad på hur familjer har det idag och vara öppen för alla olikheter hos familjerna och att vara/ha:

- ▶ Ansvarstagande
- ▶ Kunskap om anknytning/samspel
- ▶ Nätverksbyggare
- ▶ Erbjuder delaktighet
- ▶ Lyhörd
- ▶ Tydlig och strukturerad
- ▶ "Självgående"
- ▶ Välkomnande attityd
- ▶ Inkännande
- ▶ Organisation- och samarbetsförmåga
- ▶ Social kompetens
- ▶ Flexibel
- ▶ Närvarande
- ▶ Positivt bemötande
- ▶ Trygg i sig själv
- ▶ Kunna "mingla" med kvalitet

Då pedagogerna ofta ser familjen under längre stunder och under ett längre tidsperspektiv finns det möjligheter att skapa goda relationer. Då man ofta blir en förebild för föräldrarna och offentlig person gäller det att vara professionell och personlig men inte privat. Det är lika viktigt att kunna stiga åt sidan för att få föräldrarna att själva stödja varandra och att hitta nya vägar. Det innebär att vara passivt aktiv och att vägleda utan att leda.

Det behövs också att man har stor kännedom ut mot andra verksamheter då öppna förskolan kanske är familjens enda kanal till samhället.

Pedagogen har många möjligheter att slussa familjer vidare till andra professioner både inom och utanför familjecentralen vilket gör att föräldrar snabbare, enklare och lättare kan få det stöd de behöver. Oftast är pedagogerna med i alla grupper som hålls på familjecentralen tillsammans med de andra professionerna. Pedagogen arbetar med hela familjen då föräldrarna är där tillsammans med barnen. Det är genom barnet man kan nå till föräldern och tvärtom genom föräldern kan man nå till barnet. Att lära sig namnen på framförallt barnen är viktigt för att få föräldrarnas förtroende.

Den föräldrastödjande uppgiften är en av de viktigaste för pedagogerna, när föräldern mår bra så mår barnet bra. En viktig uppgift är att se samspel och vara bekräftande.

Sammanfattningsvis menar många att pedagogens uppdrag på familjecentralen är att vara spindeln i nätet och att pedagogen bör vara en tusenkonsträr som närmast beskrivs som en kamelont.

Utmaningar i yrkesrollen

- ▶ Se till att alla åldersgrupper känner sig välkomna
- ▶ Att se varandras kunskap och dra nytta av det
- ▶ Olikheter i gruppen, en stor variation
- ▶ Att inte ta ansvarsrollen från föräldrarna
- ▶ Vägleda i grupp och individuellt
- ▶ Stärka det som fungerar
- ▶ Få föräldrar att känna att de duger
- ▶ Väcka diskussion – brännbara ämnen
- ▶ Konflikt mellan föräldrar, hålla god stämning
- ▶ Att förhålla sig till ett genustänk, vara politiskt och religiöst obunden
- ▶ Finns ingen att "gömma sig bakom" i det offentliga rummet
- ▶ Ensamarbete på vissa platser
- ▶ Att hålla på sin profession – positiv utveckling
- ▶ Handla professionellt i ögonblicket
- ▶ Räckta till, att sätta gräns för sig själv
- ▶ Hur mycket skall man ingripa? När ska man hjälpa till?
- ▶ Hålla sig ajour med modern teknik och sociala medier, var når vi föräldrarna?
- ▶ Få med föräldrar med annat modersmål i gemenskapen
- ▶ Motverka grupperingar
- ▶ Samverka med andra yrkesgrupper

(Pedagog i familjecentral/öppen förskola 2011-02-07)

Öppna förskolan är hjärtat i Familjecentralen och navet i verksamheten, utan detta bultande hjärta och nav stannar flödet/livet på Familjecentralen.

Referenser

- Allmänna Råd med kommentarer för öppen Förskola, *Skolverket, 2000:1*
- Familjecentral som föräldrastöd, *Socialmedicinsk tidskrift, 2/2011*
- Familjecentralen – integrerad verksamhet för barnets bästa, *Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2006:1*
- Föräldrastöd och samverkan, *Familjecentralen i ett folkhälsoperspektiv, Vibeke Bing, 2005*
- Föräldrar spelar roll, *Statens folkhälsoinstitut, 2013*
- Läroplan för förskolan Lpfö 98, *Reviderad 2010, Skolverket*
- Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla, *Regeringskansliet, socialdepartementet, SOU 2008:131*
- Nordens barn, tidiga insatser för familjer, *Nordens välfärdscenter, 2012*
- Pedagog i familjecentral/öppen förskola 2011-02-07
- Susann Swärd, Rättighetsfokus
- Team i vård, behandling och omsorg, *Johan Berlin, Eric Carlström och Håkan Sandberg, 2009*
- Tänk långsiktig – *Socialstyrelsen, 2004*
- Öppen Förskolas utveckling – Rapport 269, 2005, *Skolverket*
- Öppna förskolan elefanten – en skola för hela familjen, *Solveig G Häggglund, 2012*

**FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE**